

Statsminister Jan P. Syse

Pressekonferanse 20.6.90

Norsk økonomi viser klare forbedringstrekk. Vi står ved et vendepunkt for økonomien hvor vi kan få gode resultater hvis vi skikker oss vel. Prisstigningen - målt ved 12-måneders-takten - er den laveste siden 1969 - 3,9 pst. Lønnsveksten i år vil - dersom LO-NHO-oppgjøret etter megling ikke endrer hovedtrekkene i årets oppgjør - bli klart lavere enn hos våre handelspartnere. Konkurransesevnen kan bli bedret med ca 2 pst i år. Kronen har styrket seg gjennom halvåret og renten har falt noe. Det er grunnlag for ytterligere rentenedgang dersom vi makter å holde lønns- og prisveksten innenfor de rammer som vi kan se til nå.

Jeg finner grunn til å minne om hva som skjedde den gang man sist opphevet en lønnsregulering i 1980. Da spratt lønninger og priser i været slik at vi tapte hva som var vunnet. Nå har oppgjørene holdt seg på et lavt nivå, og det synes å ha kommet en avgjørende viktig forståelse inn i arbeidsmarkedet om forholdet mellom lønnsvekst, prisstigning, skatt, realdisponibel inntekt og sysselsetting. Det lover godt for resten av 90-årene. Jeg håper derfor at meglingen i LO-NHO-området ikke røkter ved hovedtrekkene i oppgjøret. Jeg vil også understreke at det ble forhandlingsløsninger i alle lønnsoppgjør hvor staten var arbeidsgiverpart.

Men fortsatt har ikke de bedrede trekk i økonomien gitt seg utslag i markert endring i investeringsaktiviteten eller

styrket sysselsetting. Investeringstellingene i industrien tyder imidlertid på at det nå planlegges betydelig økt investeringsaktivitet neste år. Vi skal heller ikke glemme lysere trekk i arbeidsmarkedet: Antall ledige stillinger ved arbeidskontorene var ved utgangen av mai 27.000 - ca 10.000 flere enn for et år siden. Ledigheten har også vist en svakt fallende tendens på ettervinteren (sesongkorrigert). Ungdomsledigheten er på vei ned: I mai var ledigheten 5.042, dette er 405 færre enn i fjor. All ungdom under 20 år får nå tilbud om arbeid, opplæring eller plass på arbeidsmarkedstiltak.

Disse utviklingstrekkene bekrefter at den økonomiske kursen denne regjeringen har ført, må føres videre dersom vi skal nå resultatene: Det er en tid for å så, en for å høste. Det er derfor tilfredsstillende at den samme tålmodighet gjør seg gjeldende blant et flertall i Stortinget: Det borgelige flertall slutter opp om regjeringens politikk og de budsjetttrammer vi styrer etter. De slutter seg til en politikk hvor vi legger vekt på å stimulere til økt aktivitet gjennom å styrke bedriftene, bedre rammebetingelse, lette skattene og gjennom strukturpolitiske forbedringer. Det er denne politikken som vil gi varige resultater, mer enn ensidig satsing på økte offentlige utgifter.

Et budsjettunderskudd på vel 40 mrd. kr. burde heller ikke friste til gammel motkonjunkturpolitikk. Underskuddet bekymrer. Underskuddet på statsbudsjettet (ex olje) økte fra

vel 2 mrd. kr. i 1988 til 40 mrd. kr. i 1990. Vi ble påført ekstra store statsfinansielle problemer gjennom den mangel på budsjett disiplin som ble vist i 1989 og det budsjett Arbeiderpartiet la opp til for 1990.

I Revidert Nasjonalbudsjett ble det presentert en teknisk fremskriving av budsjettet frem til 1993 som ville gi et underskudd (ex olje) på 53 mrd. kroner. M.a.o. en økt oljeavhengighet og ingen penger på oljefondet. Gjennom budsjettet for 1991 tar regjeringen sikte på å bryte med den linjen som fører mot et slikt underskudd. Derfor vil regjeringen legge opp til en stram utgiftspolitik for 1991.

Arbeidet med det strukturpolitiske programmet er kanskje det viktigste dersom vi igjen skal nå målet om full sysselsetting. Jeg ser at Gro Harlem Bruntland mener at sysselsetting i 1993 vil bli langt lavere med denne regjeringens politikk enn med hennes slik den ble presentert i Aps langtidsprogram. Jeg vil da minne om at den fundamentale svikten i forutsetningen for høy sysselsetting kom gjennom slutten av 1988, gjennom 1989 og nivået inn i 1990. Det er dette nivået vi nå må kjempe oss opp fra, gjennom reformer i arbeidsmarkedspolitikken, skattepolitikken, energipolitikken, gjennom bedring av finansmarkeder og gjennom økt konkurranse og modernisering i offentlig sektor.

Regjeringen fører en aktiv utenrikspolitikk. Jeg vil trekke frem tre felter, nemlig EFTA/EF-prosessen, miljøvern og forholdet til Øst-Europa.

Når EFTA-toppmøtet ble en suksess skyldes det ikke minst den norske innsatsen. Det har de siste månedene gått med adskillig trykksverte til påstander om at Regjeringen ikke kan føre en aktiv Europa-politikk. Disse påstandene har vi gjort kraftig til skamme. Jeg tør fastslå at ingen norsk regjering kunne ha ført en mer pågående politikk på dette sentrale området. Under min pressekonferanse i fjor nevnte jeg tre nøkkelord for vår politikk. Den skulle være åpen, samlende og ambisiøs. I dag kan det ikke herske tvil om at vi har levet opp til disse nøkkelordene.

Regjeringen vil fortsatt spille pådriver-rollen, også under det sveitsiske formannskapet. Vi vil arbeide intenst for en avtale som er så omfattende som mulig - og som kan utvides. Vi vil arbeide for institusjonelle løsninger som gir meningsfylt medbestemmelse og som kan gi EØS-avtalen en reell politisk dimensjon.

På miljøvernområdet er det en hovedmålsetting å sørge for at vårt internasjonale beslutningssystem settes i stand til å handle, til å stake ut en ny kurs. De mange konferanser som nå avholdes ender ofte opp med gule lys. Hva vi trenger er grønne lys som gir klarsignal om handling.

Dette var mitt hovedpoeng da jeg i London i mars og i Bergen i mai foreslo opprettelsen av et mer effektivt internasjonalt beslutningsmaskineri for gjennomføring av en samlende europeisk miljøstrategi. Jeg foreslo også at det utformes bindende adferdsregler på miljøområdet. Dette er forslag vi fra norsk side nå arbeider videre med i forberedelsen til KSSE-toppmøtet i desember. Jeg la forslagene frem for mine nordiske statsminister-kolleger i Gøteborg. Jeg vil til høsten invitere til et nordisk møte for å drøfte en videreføring av forslagene.

Spørsmålet om nye former for forpliktende internasjonalt miljøsamarbeid må settes høyt på dagsorden i flere sammenhenger. Til høsten avholdes den meget omtalte klimakonferansen i Geneve. Her legges på bordet et omfattende materiale som understreker faren for varige klimaendringer. Jeg er invitert til å holde ett av åpningsforedragene på konferansen og har svart ja. Jeg legger i denne sammenheng vekt på behovet for å samle innsatsen slik at vi slipper dobbeltarbeid og utvanning av ansvar i arbeidet med å bekjempe miljøproblemene.

I det videre arbeid med miljøvern vil vi også vektlegge sterkere bruk av økonomiske virkemidler. I budsjettet for 1991 presenteres en samlet plan for bruk av miljøavgifter. -

I løpet av de siste månedene har Regjeringen trappet kraftig opp innsatsen overfor Øst-Europa. Besøket i Polen - hvor jeg selv ble forhindret fra å delta - markerte hvilken bredde det

nå er i vårt engasjement overfor de nye demokratene i Europa. En rekke konkrete prosjekter er igangsatt. Vår innsats er konsentrert om miljøvern, kompetanseevne/øving og opplæring, samt om demokratibyggning.

I dag vil statssekretærutvalget for Øst-Europa godkjenne en serie nye prosjekter. La meg nevne noen av dem:

- Det vil i dag bli avsatt 2.5 mill. kroner til et forprosjekt med sikte på et samarbeid om reduksjon av utslippene fra nikkerverkene på Kola-halvøya. I august skal de norske og sovjetiske miljøvernminister møtes i Sør-Varanger for å drøfte videre arbeidet mot forurensninger på Kola.
- Det vil bli avsatt 2 millioner kroner til samarbeid med Tsjekkoslovakia om miljøvernprosjekter.
- Det vil også bli avsatt midler til videreføring av de prosjekter som nå ble innledet i Polen m.h.t. demokratibyggning. Vårt siktemål er at dette samarbeidet utvides til også å omfatte andre øst-europeiske land.

Besøket av Litauens statsminister Prunskiene skapte en bred debatt om norsk politikk overfor de baltiske republikkene. I dag vil jeg gjerne peke på den takknemlighet som er fremkommet fra Litauens myndigheter for den rolle Norge har spilt. Det er lagt stor vekt på at besøket åpnet opp døren til en rekke andre besøk i vestlige land. Når sovjet-myndighetene nå

synes å bevege seg i retning av dialog skal man ikke se bort fra den rolle de internasjonale kontaktene har spilt. Disse kontaktene ble innledet her i Oslo.

Samtidig ønsker Regjeringen å styrke den politiske dialog på høyt plan med sovjetiske myndigheter. Vi har opplevet en positiv tendens i norsk/sovjetiske forbindelser. Det har vært fremgang i delelinje-forhandlingene, som tidligere har stått stille i en lang årrekke. Vi beveger oss, som nevnt, inn i et nærmere samarbeid på miljøvernområdet. Regjeringen ønsker å styrke denne positive tendensen og utvide samarbeidet til nye områder.

Utslippene på Kola-halvøya utgjør i dag en miljøtrussel av svært alvorlige dimensjoner. Handling er nå påkrevet. Jeg drøftet disse spørsmålene med min finske kollega i forrige uke. Vi var enige om at det haster med å få i stand et bredere samarbeid, som må omfatte både regjeringene og næringslivet i de landene det gjelder.

Fra norsk side bevilges nå 2 1/2 million kroner til et forprosjekt for å vurdere hvordan vi best kan bidra. Et møte mellom den norske og sovjetiske miljøvernminister vil finne sted i Syd-Varanger i august.

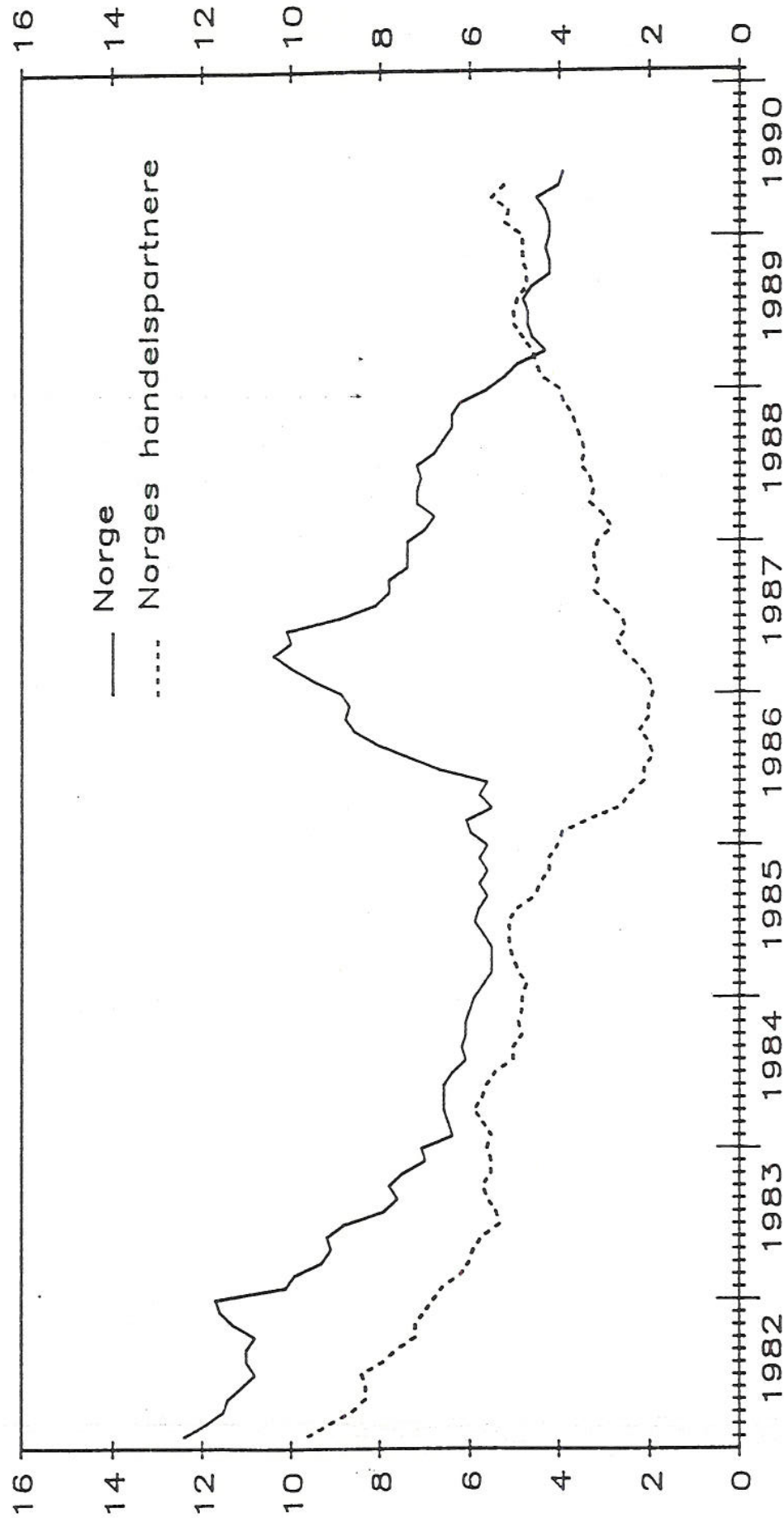
Samtidig tar jeg nå initiativ til å etablere en dialog på høyeste politiske plan for å drøfte de alvorlige miljøproblemene vi står overfor. En slik dialog bør omfatte

stats- og miljøvernministrene i Sovjet-Unionen, Finland, Sverige og Norge. For å få en slik dialog i gang sender jeg om kort tid en delegasjon til de tre andre hovedstedene. Den vil bestå av representanter fra Statsministerens kontor, Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet. Delegationen vil bli ledet av statssekretær Eide.

Figur 3

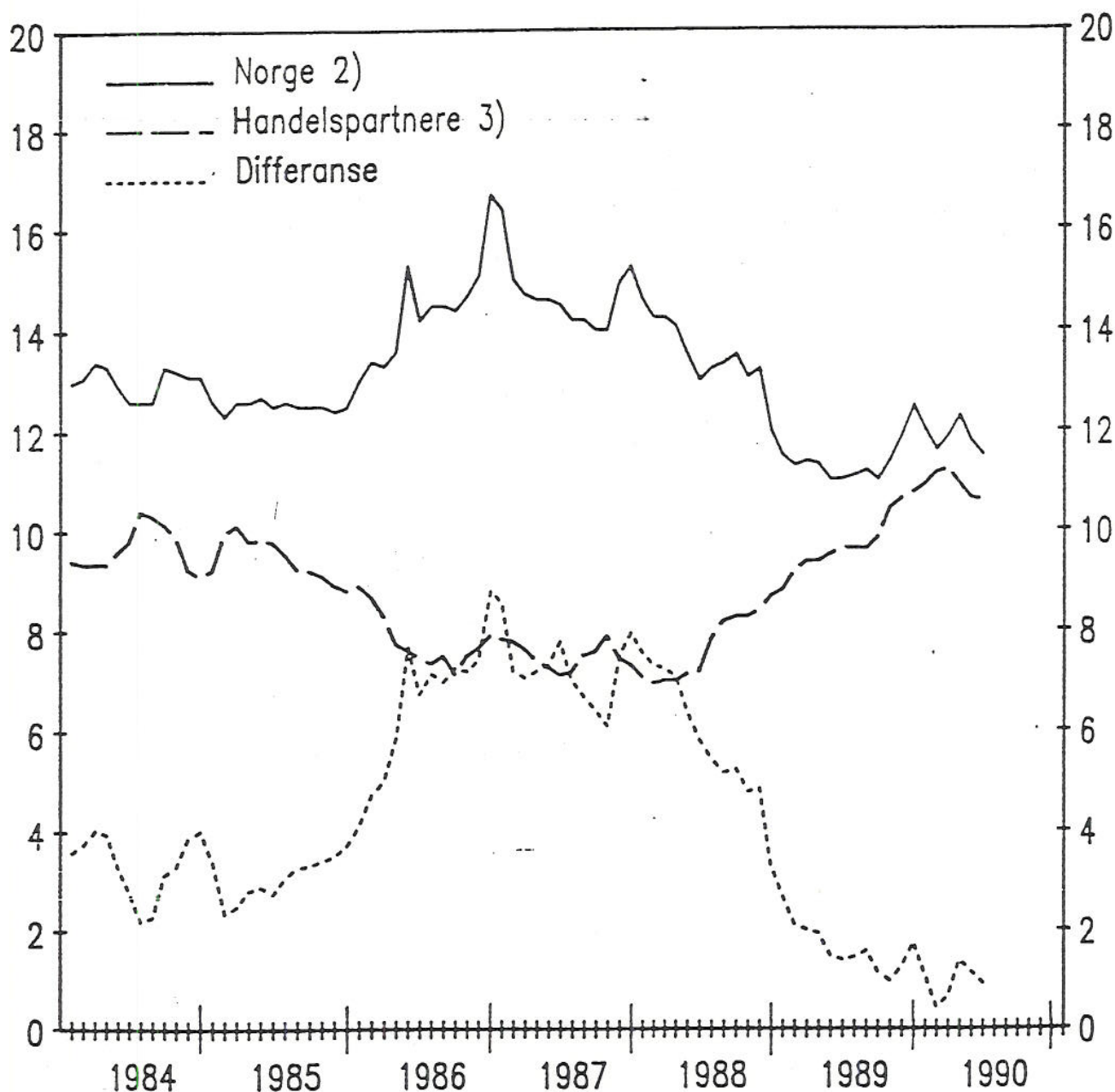
Konsumprisene i Norge og hos våre handelspartnere. Prosentvis endring fra samme måned året før

Kilde: OECD, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

15.06.90

Figur 1
Kortsiktige renter i Norge og hos
våre handelspartnere 1). Prosent

- 1) Månedstall utarbeidet på grunnlag av daglige data. Tall for juni 1990 er dagsobservasjonen pr. 18/6. Nominelle rentesatser.
- 2) 3 mnd. eurokroner.
- 3) 3 mnd. renter på valutaene som inngår i kurvindexen veid sammen med de enkelte valutaers vekt i kurvindexen.

Kilde: Norges Bank.

REGISTRERT UKELEDIGHET 1989 OG 1990

Det foreligger ikke ledighetstall for ukene 30, 40, 43 og 47 i 1989, og uke 1 i 1990

